

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การปรับตัวของครอบครัวในการดูแลคนพิการ : ศึกษาเฉพาะกรณีอำเภอ บัวใหญ่ จังหวัดนครราชสีมา เป็นการศึกษาความสามารถของครอบครัวในการที่จะปรับพฤติกรรม ของสมาชิกและคนพิการเพื่อรักษาความมั่นคงทางด้านร่างกาย จิตใจ สังคม ของคนพิการในปัจจุบัน ผลการวิจัยจะมีประโยชน์ในการใช้ประกอบการวางแผนการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการในชุมชน

5.1 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 5.1.1 เพื่อศึกษาเกี่ยวกับคุณลักษณะของครอบครัว คุณลักษณะของคนพิการ การสนับสนุนทางสังคม ปัญหาของครอบครัวคนพิการ และความต้องการของครอบครัวคนพิการในการฟื้นฟูสมรรถภาพ
- 5.1.2 เพื่อศึกษาการปรับตัวของครอบครัวในการดูแลคนพิการ
- 5.1.3 เพื่อศึกษาปัจจัยบางประการที่มีความสัมพันธ์กับการปรับตัวของครอบครัวในการดูแลคนพิการ
- 5.1.4 เพื่อศึกษาปัจจัยบางประการที่มีผลต่อการปรับตัวของครอบครัวในการดูแลคนพิการ

5.2 วิธีดำเนินการวิจัย

- 5.2.1 ประชากรกลุ่มเป้าหมาย คือครอบครัวคนพิการในเขตอำเภอบัวใหญ่ จังหวัดนครราชสีมา จำนวน 353 ครอบครัว
- 5.2.2 ตัวอย่างในการวิจัย คือครอบครัวคนพิการในเขตอำเภอบัวใหญ่ จังหวัดนครราชสีมา

โดยการคำนวณหาขนาดตัวอย่างโดยใช้สูตรของ Taro Yamane ได้จำนวนตัวอย่าง 200 ครอบครัว ใช้การสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงในการเลือกพื้นที่ ใช้การสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญในการเลือกครอบครัวคนพิการ

5.2.3 การสร้างเครื่องมือ จากการทำ Focus Group การสังเกต และการสัมภาษณ์ ตามแนวทางการสัมภาษณ์

5.2.4 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์ มีทั้งหมด 4 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของครอบครัวและคนพิการ คุณลักษณะของครอบครัว และ
คุณลักษณะคนพิการ

ตอนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับการสนับสนุนทางสังคมของครอบครัวคนพิการ ด้าน
ข้อมูลข่าวสาร ด้านทรัพยากร และด้านจิตใจ ในระยะ 1 ปีที่ผ่านมา

ตอนที่ 3 เป็นคำถามเกี่ยวกับปัญหาของครอบครัวคนพิการ ด้านเศรษฐกิจ ด้าน
ความสัมพันธ์ภายในครอบครัว และความต้องการของครอบครัวคน
พิการในการฟื้นฟูสมรรถภาพ ด้านร่างกาย ด้านอาชีพ ด้านสังคม และ
ด้านการศึกษา

ตอนที่ 4 เป็นคำถามเกี่ยวกับการปรับตัวของครอบครัว ด้านจิตใจ ด้านร่างกาย
และสังคม

5.2.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณโดยใช้แบบสัมภาษณ์ร่วมกับผู้ช่วยผู้วิจัยที่ได้รับการอบรมเกี่ยวกับแบบสอบถามเป็นอย่างดี จากครอบครัวคนพิการจำนวน 200 ครอบครัว ดำเนินการในช่วง 1-31 พฤษภาคม 2538

5.2.6 การวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS/PC+ ค่าสถิติที่ใช้ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน การวิเคราะห์การถดถอยพหุแบบขั้นตอน

5.3 สรุปผลการวิจัย

5.3.1 คุณลักษณะของครอบครัวคนพิการ คุณลักษณะคนพิการ

1) คุณลักษณะของครอบครัวคนพิการ

โครงสร้างครอบครัวคนพิการ เป็นครอบครัวขยายมากที่สุด รองลงมาก็คือครอบครัวเดี่ยว
ค่าร้อยละ 56.5 และ 43.5 ตามลำดับ

จำนวนสมาชิกในครอบครัวมีจำนวนสมาชิก 2-5 คนมากที่สุด รองลงมาก็คือจำนวนสมาชิก
6-10 คน ค่าร้อยละ 53.0 และ 47.0 ตามลำดับ

รายได้ของครอบครัว มีรายได้ต่ำกว่า 50,000 บาทมากที่สุด รองลงมาก็คือ มีรายได้
50,001-100,000 บาท และรายได้ 100,000 บาทขึ้นไป ค่าร้อยละ 56.0, 23.0 และ 21.0
ตามลำดับ

ประสบการณ์เดิมของครอบครัวในการดูแลคนพิการ ครอบครัวคนพิการไม่เคยดูแลคน
พิการมากที่สุด รองลงมาก็คือ เคยดูแลคนพิการ ค่าร้อยละ 89.5 และ 10.5 ตามลำดับ

2) คุณลักษณะคนพิการ

อายุ คนพิการมีอายุ 15-60 ปีมากที่สุด รองลงมา คือ อายุต่ำกว่า 14 ปี และอายุ 60 ปี
ขึ้นไป ค่าร้อยละ 66, 20.5 และ 13.5 ตามลำดับ

เพศ เป็นเพศชายมากที่สุด รองลงมาก็คือเพศหญิง ค่าร้อยละ 54.5 และ 45.5 ตามลำดับ

ระยะเวลาของความพิการ มีระยะเวลา 10-20 ปีมากที่สุด รองลงมา คือ 5-10 ปี
และ 20 ปีขึ้นไป ค่าร้อยละ 35.0, 34.0 และ 31.0 ตามลำดับ

การศึกษาของคนพิการ เรียนประถมศึกษามากที่สุด รองลงมาก็คือ ไม่ได้เรียน มัธยมศึกษา
และ ปวส. ค่าร้อยละ 47.0, 45.5, 6.5 และ 2.5 ตามลำดับ

รายได้ของคนพิการ ไม่มีรายได้ มากที่สุด รองลงมาก็คือมีรายได้ ค่าร้อยละ 82.5 และ
17.5 ตามลำดับ

ประสบการณ์ในการศึกษาและการฝึกหัดอาชีพ ไม่เคยมีประสบการณ์หรือการฝึกหัดอาชีพมาก
ที่สุด รองลงมาก็คือเคยมีประสบการณ์ในการศึกษาหรือการฝึกหัดอาชีพ ค่าร้อยละ 94.5 และ 5.5
ตามลำดับ

ประสบการณ์การฟื้นฟูสมรรถภาพทางการแพทย์ คนพิการไม่เคยมีประสบการณ์การฟื้นฟู
สมรรถภาพทางการแพทย์มากที่สุด รองลงมาก็คือเคยมีประสบการณ์การฟื้นฟูสมรรถภาพทางการแพทย์

ค่าร้อยละ 50.5 และ 49.5 ตามลำดับ

ประเภทของความพิการ เป็นความพิการทางกายและการเคลื่อนไหวมากที่สุด รองลงมาคือ พิการทางสติปัญญาและการเรียนรู้ พิการทางจิตใจและพฤติกรรม พิการทางการได้ยินเสียงและสื่อความหมาย และพิการทางการมองเห็น ค่าร้อยละ 31.0, 23.5, 18.0, และ 7.5 ตามลำดับ

ลักษณะของความพิการ เป็นความพิการหลังกำเนิดมากที่สุด รองลงมาคือพิการแต่กำเนิด ค่าร้อยละ 53.5 และ 43.5

3) การสนับสนุนทางสังคม

ครอบครัวคนพิการได้รับการสนับสนุนทางสังคมรวม 3 ด้าน ($\bar{X}=1.26$) ในระดับน้อย เมื่อจำแนกเป็นรายด้านมีระดับการสนับสนุนด้านทรัพยากร ($\bar{X}=1.47$) ในระดับน้อย ด้านจิตใจ ($\bar{X}=1.38$) ในระดับน้อย และด้านข้อมูลข่าวสาร ($\bar{X}=1.12$) ในระดับน้อย ตามลำดับ

4) ปัญหาของครอบครัวคนพิการ

ปัญหาของครอบครัวคนพิการ มีปัญหาคอครอบครัวรวม 2 ด้าน ($\bar{X}=1.41$) ในระดับน้อย เมื่อจำแนกเป็นรายด้านมีปัญหาด้านเศรษฐกิจ ($\bar{X}=1.67$) ในระดับปานกลาง และ ปัญหาความสัมพันธ์ภายในครอบครัว ($\bar{X}=1.30$) ในระดับน้อย ตามลำดับ

5) ความต้องการของครอบครัวคนพิการในการฟื้นฟูสมรรถภาพ

ความต้องการของครอบครัวรวม 4 ด้าน ($\bar{X}=2.02$) ในระดับปานกลาง เมื่อจำแนกเป็นรายด้านมีความต้องการด้านสังคม ($\bar{X}=2.63$) ในระดับมาก ความต้องการด้านอาชีพ ($\bar{X}=2.03$) ในระดับปานกลาง ความต้องการด้านร่างกาย ($\bar{X}=2.06$) ในระดับปานกลาง และความต้องการด้านการศึกษา ($\bar{X}=1.37$) ในระดับน้อย ตามลำดับ

5.3.2 การปรับตัวของครอบครัวในการดูแลคนพิการ

1) การปรับตัวครอบครัวคนพิการจำแนกเป็นรายข้อ ในแต่ละด้าน มีดังนี้

ด้านจิตใจ ครอบครัวมีพฤติกรรมในการปรับตัวเพื่อรักษาความมั่นคงด้านจิตใจของคนพิการในระดับมาก ในหัวข้อดังนี้ คนพิการสร้างความเกื้อหนุนและความเดือดร้อนให้กับสมาชิก

ในครอบครัว คนพิการมักมีอาการผื่นคันเกี่ยวกับสมาชิกในครอบครัวด้วยไม่มีสาเหตุ คนพิการทำกิจกรรมร่วมกับสมาชิกในครอบครัว สมาชิกในครอบครัวมักพูดเสมอว่าความพิการที่เกิดขึ้นเป็นแบบกรรมแต่ชาติก่อน สมาชิกในครอบครัวแสดงอาการดูต่ำว่ากลัวคนพิการเสมอเวลาทำความคิด สมาชิกในครอบครัวรับฟังความคิดเห็นและสนใจต่อการแสดงออกถึงความต้องการของคนพิการ

ด้านร่างกาย ครอบครัวมีพฤติกรรมในการปรับตัวเพื่อรักษาความมั่นคงทางด้านร่างกายของคนพิการในระดับมาก ในหัวข้อดังนี้ คนพิการสามารถทำกิจวัตรประจำวันได้โดยไม่ต้องมีคนอื่นช่วยเหลือ คนพิการสามารถจำได้ว่าตัวเองมีภาระต้องทำและสามารถทำได้ทันตามเวลา คนพิการเข้าใจภาษาและสามารถตอบโต้คนอื่นได้ คนพิการสนใจรักษาความสะอาดร่างกายของตนเองคนพิการป่วยเป็นโรคติดต่อทั่วไปได้ง่าย คนพิการติดเชื้อ ภูมิคุ้มกันบกพร่อง สิ่งเสพติดอื่นๆ เมื่อคนพิการป่วยสมาชิกในครอบครัวซื้อยาของยาชุดเพื่อรักษาอาการเบื้องต้นของคนพิการ

ด้านสังคม ครอบครัวมีพฤติกรรมในการปรับตัวเพื่อรักษาความมั่นคงทางด้านสังคมของคนพิการในระดับมาก ในหัวข้อดังนี้ สมาชิกในครอบครัวเชื่อฟังคำตักเตือนของผู้อาวุโส ในครอบครัว สมาชิกในครอบครัวไม่ต้องการให้คนพิการพูดคุยกับบุคคลอื่น คนพิการต้องพึ่งพาอาศัยสมาชิกในครอบครัวในการติดต่อสื่อสารกับบุคคลอื่น สมาชิกในครอบครัวไม่สามารถดูแลคนพิการได้ต้องพึ่งพาคนอื่น เมื่อเดือดร้อนสมาชิกในครอบครัวของท่านให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

2) การปรับตัวของครอบครัวในการดูแลคนพิการ จาแนกเป็นรายด้าน มีดังนี้

การปรับตัวของครอบครัวในการดูแลคนพิการ ครอบครัวมีการปรับตัวรวม 3 ด้าน ($\bar{X}=2.37$)ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายด้านมีด้านสังคม($\bar{X}=2.40$)ในระดับมาก ด้านร่างกาย ($\bar{X}=2.39$)ในระดับมาก และด้านจิตใจ($\bar{X}=2.36$)ในระดับมาก ตามลำดับ

5.3.3 ปัจจัยบางประการที่มีความสัมพันธ์กับการปรับตัวของครอบครัวในการดูแลคนพิการ

การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ 2 ตัวแปร (Bivariate Relationship) ใช้สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน(Pearson Product Moment Correlation)ทดสอบ พบว่า ปัจจัยที่มีความ

สัมพันธ์กับการปรับตัวของครอบครัวในการดูแลคนพิการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ ระดับ 0.05 ด้านบวก คือ รายได้ของคนพิการ ประสิทธิภาพของคนพิการในการฟื้นฟูสมรรถภาพทางการแพทย์ การศึกษาของคนพิการ ความต้องการของครอบครัวคนพิการในการฟื้นฟูสมรรถภาพ ด้านลบ คือ ประสิทธิภาพของคนพิการในการฝึกหัดอาชีพหรือการศึกษา ประเภทของความพิการ ลักษณะของความพิการ การสนับสนุนทางสังคม ปัญหาของครอบครัวคนพิการ

5.3.4 ปัจจัยทางประชากรที่มีผลต่อการปรับตัวของครอบครัวในการดูแลคนพิการ

การวิเคราะห์ความสัมพันธ์หลายตัวแปร (Multivariate Relationship) ใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis) โดยมีปัจจัยด้านคุณลักษณะของครอบครัว คุณลักษณะของคนพิการ การสนับสนุนทางสังคม ปัญหาของครอบครัวคนพิการ ความต้องการของครอบครัวคนพิการในการฟื้นฟูสมรรถภาพ เป็นตัวแปรอิสระ การปรับตัวของครอบครัวในการดูแลคนพิการเป็นตัวแปรตาม ผลการวิเคราะห์พบว่าปัจจัยทางประชากร คือ ปัญหาของครอบครัว (X_1) การศึกษาของคนพิการ (X_2) ลักษณะของความพิการ (X_3) ประเภทของความพิการ (X_4) รายได้ของคนพิการ (X_5) ความต้องการของครอบครัวในการฟื้นฟูสมรรถภาพ (X_6) ประสิทธิภาพการฟื้นฟูสมรรถภาพทางการศึกษาหรือฝึกอาชีพ (X_7) มีผลต่อการปรับตัวของครอบครัวในการดูแลคนพิการ โดยมีสมการในรูปคะแนนดิบ ดังนี้

$$Y = 101.775 - 0.425X_1 - 4.112X_2 - 4.786X_3 - 5.544X_4 \\ + 1.273 \times 10^{-4} X_5 + 1.106X_6 - 4.091X_7$$

และมีสมการในรูปคะแนนมาตรฐาน ดังนี้

$$Z = -0.273Z_1 - 0.296Z_2 - 0.271Z_3 - 0.211Z_4 + 0.168Z_5 \\ + 0.154Z_6 - 0.135Z_7$$

5.4 ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

จากผลการศึกษา การปรับตัวของครอบครัวในการดูแลคนพิการนั้น พบว่า ครอบครัวคนพิการ มีการปรับตัวในการดูแลคนพิการได้ ในระดับมาก ทั้งนี้แสดงให้เห็นว่า สถาบันครอบครัวในชนบท มีบทบาทสำคัญในการดูแลคนพิการ ถึงแม้ว่า จะมีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นภายในครอบครัว เช่น การเปลี่ยนแปลงเป็นครอบครัวเดี่ยวมากขึ้น การย้ายถิ่น หรือ การที่ครอบครัวขยายมีสมาชิกน้อยลง และส่วนใหญ่มักจะเป็น คนชรา และเด็กก็ตาม ครอบครัวในชนบทก็ไม่ได้ทอดทิ้ง หรือละเลยต่อคนพิการ ยังคงให้ความเอาใจใส่ดูแลคนพิการเป็นอย่างดี แต่ถึงแม้ว่า ครอบครัวจะทำให้การดูแลคนพิการเป็นอย่างดีแล้วก็ตาม คนพิการยังมียุคคุณภาพชีวิตที่ด้อยกว่าคนปกติ เช่น การได้รับการศึกษา การมีรายได้ และการสนับสนุนทางสังคมจากภาครัฐ จากผลการศึกษา ยังพบว่า ปัจจัยดังกล่าวมีความสัมพันธ์ และ มีผลต่อการปรับตัวของครอบครัวในการดูแลคนพิการ นอกจากนี้ประเภทของความพิการบางอย่าง ยังมีผลต่อการปรับตัวของครอบครัวและการพัฒนาคุณภาพชีวิต เช่น คนพิการช้ำซ้อน เด็กสมองพิการ เป็นต้น จากผลการศึกษาดังกล่าว ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเชิงนโยบายดังนี้

5.4.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1) ด้านการฟื้นฟูสมรรถภาพทางด้านร่างกาย การศึกษา อาชีพ และด้านสังคม

ในสภาพการณ์ปัจจุบัน ที่รัฐยังไม่สามารถกระจายการให้บริการต่างๆ สหรับคนพิการ ได้เพียงพอ และมีคุณภาพตามความต้องการของครอบครัวและคนพิการ จึงควรส่งเสริมให้ครอบครัวมีบทบาทสำคัญ ในการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ ในทุกด้าน คือ ด้านร่างกาย ด้านการศึกษา ด้านอาชีพ และด้านสังคม ทั้งนี้เพราะ ครอบครัวมีความสามารถในการส่งเสริมให้คนพิการปรับตัวและอยู่ร่วมกับคนอื่นได้ ดังนั้น ในการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ ควรจะเริ่มต้นที่ครอบครัวโดยให้ครอบครัว มีความรู้ ความเข้าใจ ถึงประโยชน์ในการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ และ สามารถที่จะฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการได้อย่างถูกต้อง ตามหลักการ

2) ด้านสวัสดิการสังคม

จากการศึกษา พบว่า มีครอบครัวคนพิการบางครอบครัว ควรจะได้รับการดูแลเป็นพิเศษ ซึ่งได้แก่ ครอบครัวที่มีความพิการซ้ำซ้อน เด็กสมองพิการ ครอบครัวที่มีความพิการมากกว่า 1 คน และ ครอบครัวคนพิการที่ยากจน ทั้งนี้ควรจะมีการจัดกลุ่มประเภทของคนพิการ และ ครอบครัวคนพิการที่จะให้การช่วยเหลือในด้านต่างๆอย่างเหมาะสม เช่น การจัดการด้านอาชีพ และ รายได้ ทั้งนี้ เพื่อให้ครอบครัวและคนพิการสามารถช่วยเหลือตนเองได้ และสามารถอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นๆในสังคมได้อย่างมีความสุข

5.4.2 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรทำการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ ในการปรับตัวของครอบครัวคนพิการ เพื่อทำความเข้าใจ กระบวนการในการปรับตัวในระยะต่างๆของครอบครัวและคนพิการ

2) ในการศึกษา ครั้งนี้ ได้ศึกษา ปัจจัยบางประการที่มีผลต่อการปรับตัวของครอบครัวในการดูแลคนพิการ ซึ่งปัจจัยดังกล่าวยังไม่ครอบคลุมทุกประเด็น ยังขาดปัจจัยบางปัจจัย ที่ควรจะมีการศึกษาเพิ่มเติม ซึ่งได้แก่ ปัจจัยด้านทัศนคติของครอบครัวต่อคนพิการ ซึ่งปัจจัยดังกล่าวนี้เป็นปัจจัยที่คาดว่าจะมีผลต่อการปรับตัวของครอบครัวในการดูแลคนพิการด้วย

นางสาวกนกวรรณ นพคุณวิมล